

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกและสังคมปัจจุบัน กำลังมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน มีปัญหาและความต้องการใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าความรู้และวิธีการแก้ปัญหาที่ใช้ได้ในวันนี้ อาจจะใช้ไม่ได้ผลหรือล้าสมัยไปแล้วสำหรับวันพรุ่งนี้ ทำให้เกิดความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องมีความสามารถในการคิดเพื่อดำรงชีวิตและแก้ปัญหาที่ซับซ้อนหลากหลาย (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2532) ความรู้และประสบการณ์เป็นตัวจักรสำคัญสำหรับเด็ก เป็นเครื่องมือสนับสนุนความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ตลอดจนประเทศชาติ มนุษย์จึงได้ทุ่มเทพยายามเพื่อการเก็บรักษาถ่ายทอดและแสวงหาความรู้ที่กว้างขวาง ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยสร้างระบบวิธีการอันได้แก่ การศึกษาด้วยความหวังที่จะให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน (สวัสดี สุวรรณอักษร, 2531) และการที่แต่ละคนมีความสามารถที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดลงไปนั้นย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ความรู้สึก ความเข้าใจ และหลักการที่แต่ละคนยึดถือ ความผิดพลาด และความล้มเหลวมักจะเกิดขึ้น เพราะผู้ปฏิบัติขาดข้อมูลพื้นฐานสำคัญ ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการฝึกหัดอบรมนักเรียนให้สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ ครูจึงควรฝึกนิสัยและฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ เพื่อเป็นการเตรียมตัวในขั้นแรกของการศึกษาให้แก่นักเรียน (สุมน อมรวิวัฒน์, 2528)

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาปัจจุบัน โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทุกกลุ่มประสบการณ์การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ย่อมทำให้เข้าใจบทเรียนอย่างแจ่มแจ้ง และยากที่จะลืมบทเรียนนั้น เพราะได้ศึกษาทำความเข้าใจด้วยตนเองทีละเรื่อง ทีละขั้นตอน เมื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสมอ ๆ ก็จะได้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจนเป็นนิสัยทั้งยังทำให้มีความคิดกว้างขวาง เชื่อมโยงสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อการแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น การสอน

ให้นักเรียนรู้จักคิดและแสวงหาความรู้ให้กว้างขวาง เป็นวิธีสอนที่พัฒนาคน เพราะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาสมอง สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ อันเป็นเป้าหมายของการศึกษา เป็นการให้การศึกษาเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตนั่นเอง บทบาทของครูและวิธีสอนตามแนวหลักสูตรใหม่นี้จึงต้องเปลี่ยนไป ครูไม่ใช่ผู้คอยบอกความรู้ให้แต่จะเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า ความรู้นั้นด้วยตนเอง และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาการเรียนรู้นั้นด้วยตนเองได้ ผักผันให้รู้จักแสวงหาความรู้กว้างขวางขึ้นตามแนวทางอันถูกต้องและเหมาะสม (สายหยุด จำปาทอง, 2526) นอกจากนี้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เน้นการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนมากกว่าสอนหนังสือแต่เพียงอย่างเดียว การจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต มุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ครูและนักเรียนต้องร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมของเด็กโดย เด็กและเพื่อเด็ก เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมมากที่สุด (กรมวิชาการ, 2531) ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา ไบกาชุย (2525) ที่กล่าวว่า หลักสูตรซึ่งกำหนดให้เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2521 นั้น เป็นการเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน คือ การเรียนรู้ของเด็กมิใช่การเรียนโดยอ่านหนังสือเรียน ตำรา หรือแบบเรียนอย่างเดียว แต่เป็นการเรียนโดยการกระทำ เรียนจากประสบการณ์จริง ๆ ในชีวิตประจำวันของเด็ก และหลักสูตรยังกำหนดให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ และแหล่งความรู้อื่น ๆ

นอกจากนี้จุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525) ได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เกิดผลแก่ผู้เรียน 31 ประการ และจุดหมายข้อหนึ่งใน 31 ประการนี้คือ การให้ผู้เรียนมีนิสัยและรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับ ประไพ พัทธกรเกษม (2530) ที่กล่าวว่า หลักสูตรมุ่งที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีประโยชน์เกื้อกูลต่อการศึกษเล่าเรียนวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มการเรียนที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การอนามัย การเมือง การปกครอง การติดต่อสื่อสาร ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำเอาประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงอยู่ และการดำเนินชีวิตที่ดี และเอกสาร "แนวทางการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521"

ได้ระบุนถึงกิจกรรมการเรียนการสอนหลายแบบและหลายประเภท กิจกรรมการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่ได้เสนอแนะ คือ การสอนที่เน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลาง ซึ่งนักเรียนจะมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน โดยครูจะมอบหมายให้ทำหรือให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ รู้จักสังเกตด้วยตนเอง รู้จักทำ รู้จักคิด สรุปคือได้เสนอแนวการสอนโดยใช้หลักการต่าง ๆ หลายประการ วิธีการหนึ่งที่ได้เสนอคือ การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการดำรง การพัฒนาและการแก้ปัญหาชีวิต มีลักษณะบูรณาการ โดยนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมาสัมพันธ์กัน นำไปสู่การแก้ปัญหา และการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์ (สุนน อมรวิวัฒน์, 2532) จุดหมายที่สำคัญของกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คือ มุ่งที่จะสร้าง เสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ อันจำเป็นต่อการพัฒนาชีวิตไปในทางที่ดีและเปิดกว้างในแนวการจัดการเรียนการสอน เปลี่ยนจากการเน้นด้านเนื้อหา และความจำไปสู่การเรียนการสอนในสิ่งที่เป็นสาระประโยชน์แก่การดำรงชีวิตจริง ๆ ให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การคิด เป็น ทำ เป็น แก้ปัญหาเป็น นอกจากนี้การเปิดกว้างดังกล่าวจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของวิทยาการด้านต่าง ๆ รอบตัว ไม่จำกัดวงอยู่เฉพาะในลักษณะ เป็นวิชาต่าง ๆ อย่างที่เคยปฏิบัติในหลักสูตรประถมศึกษา 2503 (เพราะพรหม โกมลมาลย์, 2526)

การเรียนการสอนกลุ่มวิชานี้ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จำเป็นต้องฝึกทักษะที่สำคัญบางประการให้แก่เด็กนักเรียน คือ ทักษะทางสังคม ทักษะในการศึกษาค้นคว้า ทักษะในการทำงานกลุ่ม และทักษะทางปัญญา (สุนน อมรวิวัฒน์, 2519) จะเห็นได้ว่ามีทักษะในการศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นทักษะในการค้นคว้าหรือแสวงหาความรู้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ จิตรรา ลีสมนุญวงศ์ (2529) ที่กล่าวว่า แนวโน้มของการสอนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต จะเน้นที่ตัวเด็ก เป็นสำคัญให้เป็นผู้เรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งสามารถจะเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้หลายแหล่ง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเรียนอยู่แต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น และยังสอดคล้องกับหนังสือแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของ กรมวิชาการ (2525) ที่ระบุว่าแนวการสอนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต มีหลักการ ๑ ประการ และสองในแปดประการนั้นกล่าวถึง การสอนให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสอนในสิ่งที่เป็นปัญหาจาก

ใกล้ตัวเด็กไปสู่เรื่องไกลออกไปโดยใช้วิธีการอภิปราย ชักถาม และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญมาก ดังที่ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2532) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ถ้าครูนำไปสอนโดยวิธีบอกให้จดและท่องจำแล้ววัดผลจากการท่องจำนั้นไม่ทำให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควร เป็นการ จัดสภาพการเรียนให้ ผู้เรียนได้คิด ได้แก้ปัญหา และได้เผชิญสถานการณ์จำลอง การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็น เครื่องช่วยก็มีความจำเป็น เพราะจะทำให้ นักเรียนได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้ อภิปรายถกเถียง และได้ค้นคว้าทดลอง เพื่อแสวงหาคำตอบที่ถูกต้องด้วยตนเอง

การที่ผู้เรียนจะมีทักษะและวิธีการแสวงหาความรู้ได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการ เรียนรู้และฝึกฝนจนสามารถเกิดความชำนาญ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมี ทักษะในการแสวงหาความรู้ดังกล่าวได้แก่ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ, 2521) และ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้านั้นจำเป็นต้องใช้ ทักษะในการแสวงหาความรู้เป็นพื้นฐาน เพราะการที่ผู้เรียนจะค้นคว้าหาข้อมูลได้นั้น นักเรียนจะ ต้องรู้จักแหล่งในการค้นคว้า และวิธีการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ (อัมพร อังศรีพวง, 2532) นอกจากนี้ ฌรงค์ บ่อมบุปผา (2526) ยังได้กล่าวสอดคล้องกันว่าผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ เกี่ยวกับแหล่งวิชาที่มีอยู่ในชุมชน ตลอดจนวิธีการศึกษาหาความรู้อีกด้วย

วาริ ธีระจิตร (2527) กล่าวว่าวิธีสอนที่ดีและสมบูรณ์ในตัวเองมิได้มีเพียงวิธีเดียว ในการจัดการเรียนการสอน ควรจัดวิธีสอนหลาย ๆ แบบให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียน วิธี สอนโดยการค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเองก็เป็นวิธีหนึ่ง และในหนังสือแนวการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของ กรมวิชาการ (2525) ได้ระบุไว้ว่า การสอนโดยวิธีการ ค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยนักเรียนรู้จักเรียนด้วย ตนเองในการให้นักเรียนค้นคว้านั้นครูต้องมีจุดหมายและเตรียมตัวล่วงหน้า จะต้องศึกษาว่ามีแหล่ง ความรู้และข้อมูลที่ไต่บ้างที่นักเรียนจะไปศึกษาค้นคว้าได้

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงวิธีการแสวงหาความรู้ไว้หลายวิธีว่า การสอนให้นักเรียน รู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อาจทำได้โดยวิธี

1. วิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5-6 ระบุว่า การค้นคว้า คือ การแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริง และรวบรวม

ความรู้เหล่านั้นให้เป็นระเบียบ อาจหาได้โดยการสัมภาษณ์ เชิญวิทยากร ฟังวิทยุ อ่าน หนังสือ ฯลฯ (กรมวิชาการ, 2523)

2. วิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีวิทยาศาสตร์ การสอนให้รู้จักแก้ปัญหาต้องอาศัยวิธีการหนึ่งซึ่งเรียกว่า วิธีทางวิทยาศาสตร์ จะช่วยให้นักเรียนพบวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพบข้อสงสัยว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น จึงจำเป็นต้องแสวงหาความรู้มาอธิบายข้อสงสัย เมื่อยังไม่พบก็ต้องพยายามตั้งสมมติฐานหรือคาดคะเนเหตุผล แล้วค้นคว้าหาความรู้มาทดลองหาข้อพิสูจน์ว่าความรู้ใดถูกต้อง แล้วสรุปเป็นคำตอบของปัญหา (วาริ ธีระจิตร, 2530)

3. วิธีการสืบเสาะหาความรู้ วิธีนี้เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความรู้หรือความจริงของธรรมชาติ (จ่านง พรายแย้มแย, 2533) และเป็นวิธีการที่สอนให้นักเรียนค้นหาหรือแสวงหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิด เปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน ซึ่ง ซุคแมน (Suchman) ได้ให้แนวคิดที่ว่า ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้เป็นผลมาจากการศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าว่าด้วยวิธีการสืบสวนหรือสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ยัง (Young) ได้ให้แนวคิดว่าการคิดแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กมีการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง (วาริ ธีระจิตร, 2530)

4. วิธีการทดลอง จ่านง พรายแย้มแย (2533) กล่าวว่า การทดลองคือการปฏิบัติ ตามกระบวนการอย่างมีลำดับขั้นตอนในการแสวงหาความรู้เพื่อหาคำตอบ หรือทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. วิธีการค้นพบหรือค้นหาคำตอบ เป็นวิธีการหนึ่งที่นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ ค้นคว้าหาความรู้หรือคำตอบจากการจัดแนวทางของตัวอย่างหรือคำถามให้นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เดวิด จากอบสัน (David Jacobson, 1987) และ ดีเซคโค (Dececco) ได้ให้คำนิยามของการเรียนโดยการค้นหาคำตอบว่า คือการที่นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของการสอน โดยได้รับการแนะแนวทางจากครูเพียงเล็กน้อย หรือไม่ได้รับการแนะแนวทางจากครูเลยก็สามารถค้นพบหรือค้นหาคำตอบได้ (ธีระ รุญเจริญ, 2521)

6. วิธีการใช้แหล่งข้อมูล การที่จะให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้นั้น นักเรียนต้องรู้จักแหล่งข้อมูลในการค้นคว้า (อัมพร อังศรีพวง, 2532) และการใช้แหล่งข้อมูลนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้นักเรียนสามารถใช้วิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง เนื่องจากนักเรียนจะต้องรู้จัก

แหล่งข้อมูลก่อนที่จะไปค้นคว้าด้วยตนเองได้ โดยอาจจะได้รับการแนะนำทางจากครูเหมือนกับวิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง การสอนให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนั้น ครูต้องมีจุดหมาย และเตรียมตัวล่วงหน้า จะต้องศึกษาว่ามีแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้ และข้อมูลใดบ้างที่นักเรียนจะไปศึกษาได้ (วาริ ธิระจิตร, 2527) ซึ่งการแสวงหาความรู้โดยใช้แหล่งข้อมูลนั้น สมิทธี (Smith, 1979) และ คาทไรท์ (Cartwright, 1967) กล่าวไว้สอดคล้องกันคือ จะต้องมีการใช้แหล่งข้อมูลการรวบรวมข้อมูล และกระบวนการศึกษาข้อมูล การพูด และรายงาน การเขียนรายงาน

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นถึงความสำคัญและวิธีการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่ง เพราพรรณ โกมลมาลย์ (2526) กล่าวว่า การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมุ่งให้นักเรียนสนใจศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ เป็นการเปิดกว้างให้แนวการจัดการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ได้สาระประโยชน์แก่การดำรงชีวิตจริง ๆ

นอกจากนี้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นกลุ่มที่นำเนื้อหาลักษณะต่าง ๆ มาบูรณาการกันทั้งวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และสุขศึกษา โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายละเอียดของเนื้อหาที่ต้องเรียนรู้มากกว่าในระดับชั้นอื่น ดังนั้นผู้เรียนจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการแสวงหาความรู้ ดังที่ จ่านง พรายแย้มแข (2533) ได้กล่าวถึงทักษะการแสวงหาความรู้ว่า "เป็นทักษะที่สำคัญ ควรเน้นให้มาก สำหรับประถมศึกษาโดยเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6"

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการจัดการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวิธีการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร และสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ และความสนใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวิธีการแสวงหาความรู้ที่จัดขึ้น ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวิธีการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนำไปประกอบพิจารณาดำเนินการจัดกิจกรรมได้เหมาะสม และมีประโยชน์ต่อการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจการจัดการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวิธีการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับประโยชน์และความสนใจต่อการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวิธีการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักเรียนและครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 ในกรุงเทพมหานคร ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และทบวงมหาวิทยาลัย

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การจัดกิจกรรมสร้างเสริมวิธีการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร 6 วิธี คือ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมวิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง วิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีวิทยาศาสตร์ วิธีการสืบเสาะหาความรู้ วิธีการทดลอง วิธีการค้นพบหรือค้นหาคำตอบ และวิธีการใช้แหล่งข้อมูล จากการรายงานของครูและนักเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองนั้น เชื่อถือได้ เพราะครอบคลุมเนื้อหาในการศึกษา และได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

2. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ถือเป็นข้อมูลที่ตัวอย่างประชากรทุกคนตอบด้วยความเต็มใจ และเป็นความจริงทุกประการ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมสร้างเสริม หมายถึง กระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและเป็นแนวทางให้เกิดประสบการณ์ ในด้านใดด้านหนึ่งแก่นักเรียน

วิธีการแสวงหาความรู้ หมายถึง แนวทางที่ทำให้นักเรียนสามารถค้นพบคำตอบหรือความจริงที่ต้องการได้ด้วยตนเอง โดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ 6 วิธีคือ วิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง วิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีวิทยาศาสตร์ วิธีการสืบเสาะหาความรู้ วิธีการทดลอง วิธีการค้นพบหรือค้นหาคำตอบ และวิธีการใช้แหล่งข้อมูล ที่ครูจัดในการเรียนการสอนปกติ

กิจกรรมสร้างเสริมวิธีการแสวงหาความรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ให้นักเรียน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมสร้างเสริมวิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมและเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ จากการค้นคว้าในลักษณะต่าง ๆ เช่น การอ่าน การฟังด้วยตนเอง
2. กิจกรรมสร้างเสริมวิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีวิทยาศาสตร์ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ โดยการกำหนดปัญหา หาขอบเขตของปัญหา การตั้งสมมติฐาน การทดสอบความจริง การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผล
3. กิจกรรมสร้างเสริมวิธีการสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ โดยการใช้กระบวนการคิด การตั้งคำถามในลักษณะต่าง ๆ คือ สังเกต อธิบาย ตั้งสมมติฐาน การทำนายและคาดการณ์ และการนำไปใช้สร้างสรรค์
4. กิจกรรมสร้างเสริมวิธีการทดลอง หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ โดยการใช้ปฏิบัติการทดลอง เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้
5. กิจกรรมสร้างเสริมวิธีการค้นพบหรือค้นหาคำตอบ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ โดยได้รับการแนะแนวทางจากครูโดยการยกตัวอย่าง หรือถามคำถามจากตัวอย่างให้นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง หรือไม่ได้รับการแนะแนวทางจากครูเลย
6. กิจกรรมสร้างเสริมวิธีการใช้แหล่งข้อมูล หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ จากการใช้บุคคล สถานที่ หรือสิ่งต่าง ๆ แล้วนำความรู้ที่มารวบรวมศึกษาค้นคว้า จดบันทึก และแสดงผลของการใช้แหล่งข้อมูล เช่น

อภิปราย การทำรายงาน เป็นต้น ซึ่งวิธีการใช้แหล่งข้อมูลนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญของวิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง เนื่องจากนักเรียนจะต้องรู้จักแหล่งข้อมูลก่อนที่จะไปค้นคว้าด้วยตนเองได้ โดยอาจจะได้รับการแนะแนวทางจากครู เหมือนกับวิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้

ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับครูในการพัฒนาการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวิธีการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้แก่นักเรียน
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร นักการศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับโรงเรียนและชุมชน เพื่อพัฒนาและสร้างเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้วิธีการแสวงหาความรู้ให้เหมาะสม
3. เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้